

Het gebruik van theaterverlichting (spots) als ondersteunende verlichting in de kerk

De kansel in de kerk

Een **kansel** of **(s)preek(ge)stoel(te)** is een verhoogde plaats in de kerk van waaraf de voorganger spreekt. In grote kerken werden de preekstoelen vaak zelfs hoog gebouwd en voorzien van versieringen. Ondanks het woord *preekstoel* doet hij/zij dat steeds staande, al kan ook een zitplaats ingebouwd zijn. De preekstoel staat symbool voor de berg van waarop Jezus Christus predikte. De preekstoel is/was het voornaamste onderdeel van een protestantse kerk. Boven de preekstoel bevindt zich vaak een klankbord (foto 1), dat vanouds gewenst was voor de akoestiek. Doordat er tegenwoordig geluidsinstallaties worden gebruikt, is dit thans niet meer nodig. In het klankbord bevindt zich ook verlichting om (i) de voorganger voldoende licht te geven om uit de bijbel te kunnen lezen en (ii) het gezicht van de voorganger licht te geven zodat het kerkvolk ook het gezicht van de voorganger beter konden zien.

Foto 1

Foto 2

Foto 2 is een voorbeeld van een kerk wat in 1939 is gebouwd en waar de eerste dienst in 1940 heeft plaatsgevonden. Ook hier een preekgestoelde zoals gebruikelijk met verlichting in het klankbord. De kerkzaalverlichting bestond uit 10 lampen van elk 1000 Watt. Ja inderdaad, in totaal 10 kW! Verder was er ook geen andere verlichting in de kerkzaal beschikbaar. De schakeling was gewoon eenvoudig, alles “aan” of alles “uit”.

Begin deze eeuw heeft er een grote renovatie plaatsgevonden. De kansel is vervangen door een podium waarop ruimte is voor meer activiteiten. Hierop staat dan twee lessenaars. De voorganger beschikt over een draadloze microfoon, daardoor heeft hij/zij hier veel meer bewegingsvrijheid.

Foto 4

Foto 3 geeft het huidige interieur weer na de verbouwing. De verlichting in het plafond is vervangen door 2 stuks lampen van elk 500 W, wat als algemene basisverlichting dienst doet. De basisverlichting is te dimmen. Daarnaast is nog de nodige halogeenverlichting aangebracht in koven aan de bovenrand van de raampartijen.

In de toog van het podium is verlichting aangebracht om de toog uit te lichten (foto 4). Waar geen rekening mee is gehouden is dat de podiumverlichting teveel “tegenlicht” gaf. De kerkzaalverlichting kon dat niet compenseren met

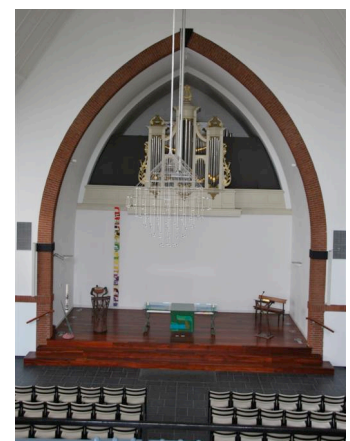

Foto 3

z.g. “frontlicht”. Het effect van “tegenlicht” is dat het licht van achter komt, dat geeft diepte. Door dit tegenlicht zijn de contouren van mensen zichtbaar. Dit heeft ook als effect dat je vanuit de kerkzaal naar donker gezicht zit te kijken. En dat laatste is te compenseren door gebruik te maken van “frontlicht”. Frontlicht is al het licht dat van voor komt. In vakjargon word dat ook wel “totaaltje” genoemd. Hiermee maak je (de gezichten van) mensen zichtbaar.

Foto 5

Om de ondersteunende frontlicht te realiseren zijn in een 2-tal spanten in de kerkzaal aan beide zijwanden een 3-tal conventionele theaterspots gemonteerd (foto 5 en foto 6). Door middel van een bedieningspaneel (galerij) kunnen alle lampen apart aangestuurd (gedimd) worden. In de spots wordt niet gewerkt met gekleurde lampen, in elke spot zit een lamp die (gewoon) wit licht geeft. Kleuren worden gemaakt door een kleurfilter voor die lamp te schuiven, echter van kleurenfilters wordt geen gebruik gemaakt. De spots zijn wel voorzien van lenzen welke

Foto 6

ingesteld moeten worden alsmede mogelijkheden om het lichtvlak te vergroten of te verkleinen d.m.v. "schuiven". Foto 7 is samengesteld uit 2 foto's. De beide blauwe cirkels geeft de positie van de theaterverlichting weer. Op de foto is de verlichting, boven de ramen na, niet ingeschakeld om de nadruk te leggen op het podium (liturgisch centrum). De positie van de theaterspots is niet ideaal omdat de "zichthoek" kleiner is dan 45 graden. Bij een concertuitvoering wordt nog wel eens de klacht geuit dat de theaterspots een verblindend effect heeft.

Foto 7

Techniek

Op de galerij is een plekje voor de regie ingeruimd. Daar bevindt zich:

- Aparte muziekversterker;
- Laptop computer;
- Bediening van de beamer;
- CD- speler;
- Dimmerpack voor de regeling van de verlichting.
- Internet aansluiting

Conclusie

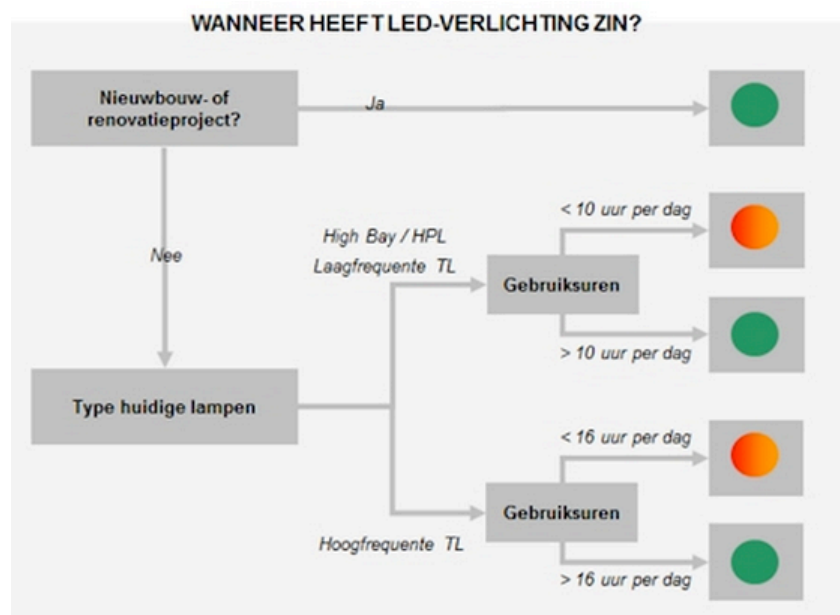
- Een kerk is geen theater, maar de theaterspots geven een functionele bijdrage aan de verlichtingskwaliteit van de kerkzaal.
- Met een uitgekiende theaterverlichting kun je allerlei stemmingen creëren, afhankelijk van het soort bijeenkomst die er gehouden wordt (trouwen, rouwen, concerten, toneel, Kerst, Stille week (Pasen), etc.
- De kerk bevindt zich op loopafstand van een begraafplaats. Door de extra functionaliteit die de kerkzaal te bieden heeft neemt de vraag van "derden" om de kerkzaal te mogen huren toe.

LED verlichting

Gebruik maken van LED- verlichting heeft energetisch grote voordelen. Een aanzienlijk lager energiegebruik heeft dit tot gevolg.

Investeren in LED verlichting op basis van economische randvoorwaarden

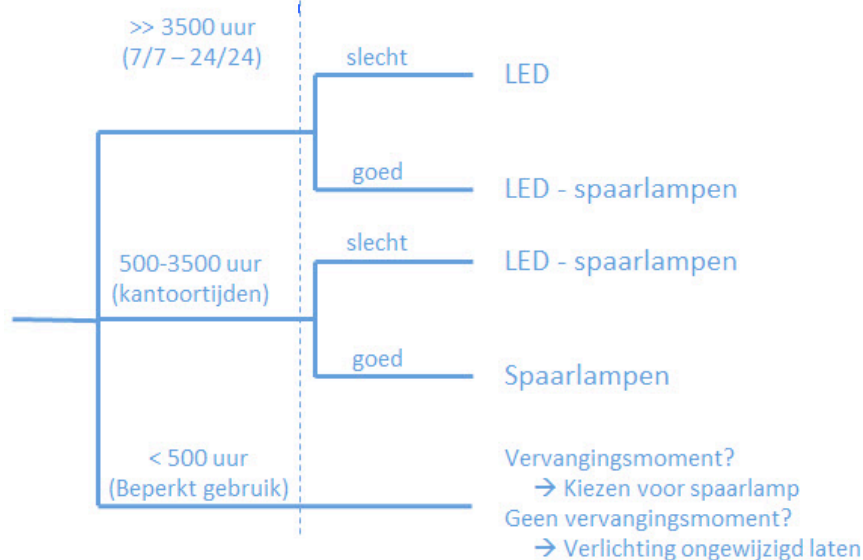
Om de keuze te vergemakkelijken om wel of niet te investeren in LED verlichting op basis van economische randvoorwaarde zijn hierna een 2-tal beslisbomen weergegeven die op het internet te vinden waren. Echter, kenmerkend voor kerken is het beperkte aantal branduren van de verlichting. Investeren op basis van de “morris” van opgelegde economische terugverdientijden is daardoor vaak niet haalbaar. Dit ligt wat anders als er een situatie zich voordoet van een gepland vervangingsmoment van de verlichting(sarmaturen).

Beslisboom sfeerverlichting

Bedrijfstijd (branduren per jaar)

Bereikbaarheid van de armaturen

Investeren in LED verlichting op basis van goed “Rentmeesterschap”

Investeren op basis van goed Rentmeesterschap is een heel andere benadering. Als kerken zouden we hier het goede voorbeeld in kunnen/ moeten geven om dit meer mee te laten wegen in onze overwegingen. Onze investeringen hoeven toch niet altijd te voldoen aan de gebruikelijke economische randvoorwaarden? Uiteindelijk gaat het toch ook om goed Rentmeesterschap? Door te investeren in LED verlichting wordt energie bespaard en hebben we als kerk een bijdrage geleverd in het terugdringen van fossiele brandstof. Mooi toch?